

Täysistunto

Tiistai 11.2.2025 klo 14.00—16.20

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 205/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.33 **Sisäministeri Mari Rantanen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ehdotetaan säädettäväksi laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta. Lailla täytäntöön pantaisiin kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva niin sanottu CER-direktiivi. [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pieni hetki.

Jatkossa käytän lakiehdotuksesta nimeä CER-laki.

Edelleen ehdotetaan muutettavaksi myös turvallisuusselvityslakia, jolloin perusmuotoinen henkilöturvallisuusselvitys voidaan laatia, jos toimii tehtävissä, joissa voi vahingoittaa yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömän infrastruktuurin toimivuutta tai kriittisen tuotannon jatkumista tai näissä tehtävissään saamiensa tietojen oikeudettomalla käytöllä merkittäväällä tavalla vaarantaa valtion turvallisuutta tai edistää järjestäytyntä rikollisuutta.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annettua lakia, jolla vahvennetaan ulkomaanliikenteen satamien turvallisuutta. Tällöin satamanpitäjän on varmistettava, että sataman turvallisuuden kannalta kriittisiin tietoihin ja tietojärjestelmiin pääsy on vain henkilöillä, joita voidaan pitää nuhteettomina ja luotettavina. Myös eräitä muita kokonaisuuteen liittyviä lakeja ehdotetaan muutettaviksi.

CER-direktiivillä tavoitellaan keskinäisriippuvaisten, yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta kriittisten palveluiden häiriönsietokyvyn turvaamisen parantamista. Direktiivi kattaa 11 toimialaa, joita ovat energia-, liikenne- ja pankkiala, rahoitusmarkkinoiden infrastruk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

tuuri, terveys, juomavesi, jätevesi, digitaalinen infrastruktuuri, julkishallinto ja avaruus sekä elintarvikkeiden tuotanto, jalostus ja jakelu. Toimialoilla on sektorikohtaista säätelyä, ja CER-laki on yleislaki.

CER-lain mukaan määritetyn kriittisen toimijan velvollisuudesta hallita kyberturvallisuuteen liittyviä riskejä säädetään kyberturvallisuuslaissa, jota koskeva hallituksen esitys on eduskunnan käsiteltävänä. Totean, että Venäjän hyökkäyssodan myötä muuttuneessa turvallisuusympäristössä satamiin kohdistuva hybridi-, vakoilu- ja rikollisuusuhka on kasvanut aiempaa merkittävämmäksi. Valtiolliset ja ei-valtiorikolliset toimijat mukaan lukien järjestäytyneet rikollisryhmät voivat pyrkiä hyödyntämään tai vahingoittamaan satamien toimintaa.

Matkustaja- ja logistiikkadatan vuoksi satamat voivat muodostaa kiinnostavan vakoi-lukohteen ja tarjoavat mahdollisuuden seurata tai vaikuttaa Suomelle elintärkeisiin matkustaja-, materiaali- tai energiavirtoihin. Liikenteen solmukohtina satamat ovat kiinnostavia kohteita myös terroristisille toimijoille. Europolin mukaan järjestäytynyt rikollisuus ja sitä myötä huumausainerikollisuus ovat jo saaneet suurempaa jalansijaa Euroopan satamis-sa.

Satamilla on merkitystä maanpuolustukselle muun muassa sotilaallisen tuen vastaanot-tamisen ja antamisen kannalta. Turvallisuusselvityksiä ajateltaessa keskeisimmässä ase-massa satamainfrastruktuurin kannalta on satamanpitäjä. Satamanpitäjällä on kokonais-vastuu sataman turvallisuudesta, joten turvallisuusselvitysten hakeminen henkilöstöstä esi-tetään keskitettäväksi satamanpitäjälle eikä kullekin yritykselle.

Arvoisa puhemies! Kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva kansallinen stra-tegia ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston hyväksymänä valtakunnallisena suunnitel-mana. Valtakunnalliseen suunnitelmaan sisällytetään muun muassa strategiset tavoitteet ja painopisteet kriittisten toimijoiden yleisen häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Tällöin on otettava huomioon rajat ylittävät ja eri toimialojen riippuvuudet ja keskinäiset riippuvuus-suhteet.

Valtakunnallinen suunnitelma sisältää myös kuvauksen kriittisten toimijoiden yleisen häiriönsietokyvyn parantamiseen tarvittavista toimenpiteistä sekä kuvauksen kriittistä inf-rastruktuuria ja kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevasta kansallisesta riskinar-vioidinnasta. Edelleen suunnitelmaan tulee sisällyttää kuvaukset kriittisten toimijoiden mää-rittämisprosessista ja toimijoita koskevasta tukiprosessista. Myös muita vaatimuksia on edellä mainittujen lisäksi. CER-lain mukaan kansallinen riskinarvio yhteensovitetään muun muassa EU:n pelastuspalvelumekanismien perusteella laadittavan kansallisen ris-kinarvion kanssa. Suomessa tällainen on annettu viimeksi vuonna 2023.

Uusia viranomaisia ei lailla perusteta. Sisäministeriölle tulee kuitenkin uutena yhteen-sovittamistehtävä, johon sisältyy CER-lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta, yhteensovittaminen ja kehittäminen. Sektoriministeriöille kuuluu keskeisesti päätös kriit-tisen toimijan määrittämisestä, ja ennen ratkaisua on pyydettävä lausuntoa sisäministeriöl-tä tarpeellisessa laajuudessa, muilta ministeriöiltä ja viranomaisilta sekä Huoltovarmuus-keskukselta.

Arvoisa puhemies! Kriittisen toimijan keskeiset velvoitteet liittyvät riskinarviointiin, häiriönsietokykyä koskevaan suunnitelmaan ja toimenpiteisiin häiriönsietokyvyn varmis-tamiseksi. Hallinnollista taakkaa vähennetään niin, että otetaan huomioon vastaavan kal-taista tarkoitusta varten laaditut muut lakisääteiset suunnitelmat, jolloin erillistä CER-lain mukaista suunnitelmaa ei tarvitse laatia. Keskeinen velvoite on myös se, että kriittisen toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

mijan on ilmoitettava ilman aiheetonta viivytystä valvovalle viranomaiselle ja valtioneuvoston tilannekeskukselle poikkeamasta, joka häiritsee tai voi häiritä keskeisten palvelujen tarjoamista. Valtioneuvoston tilannekeskus välittää asianomaisen viranomaisen laatiman poikkeamailmoituksen tai viranomaisen tiedon komissiolle tai unionin jäsenmaan keskitetylle yhteyspisteelle. Näissä on kyse siitä, että poikkeamalla on tai voi olla merkittävä vaikutus keskeisten palveluiden tarjonnan jatkuvuuteen Suomen rajat ylittäen.

Toimivalta valvoa kriittisiä toimijoita olisi sektorikohtaisilla valvovilla viranomaisilla. Näitä ovat Energiavirasto, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Liikenne- ja viestintävirasto, Fimea, Ruokavirasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto sekä aluehallintovirastot.

Arvoisa puhemies! Turvallisuuspoliittinen toimintaympäristömme on vaikeutunut. Tämän esityksen myötä valtio saa entistä paremman näkymän yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta kriittisten toimijoiden varautumiseen. CER-lain rajapinnassa työ muun muassa valmius- ja huoltovarmuuslainsäädännön tarkistamiseksi on käynnissä. CER-lain mukaiset toimet, huoltovarmuustoiminta ja valmiuslain mukainen varautuminen täydentävät toisiaan.

Myös Natossa kriisinkestävyys on nostettu keskeiseksi turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alueeksi. Euroopan tasolla EU-lainsäädäntö, jota kansallisesti toimeenpannaan, tukee myös puolustusliiton tavoitteita ei-sotilaallisen varautumisen osalta. Nämä liittyvät muun muassa ruoan ja veden saatavuuteen tai energiantuotantoon.

Arvoisa puhemies! Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Esityksellä toteutetaan osaltaan hallitusohjelman kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyden vahvistamista koskevaa strategista kokonaisuutta. Hallitus katsoo, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.42 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Suomen turvallisuus ja toimiva arki perustuvat vahvaan puolustukseen, varautumiseen ja perusrakenteeseen. Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys elintärkeiden palveluiden suojaamisesta varmistaa, että sähköverkot, tietoliikenneyhteydet, vesihuolto ja liikenne kestävät häiriöitä. Se on paitsi meidän kaikkien myös erityisesti Pohjois-Suomen etu.

Arvoisa herra puhemies! Tämä kokonaisuus tuo Suomen varautumisen tähän päivään ja lisää Suomen turvallisuutta ottamalla huomioon uuden yhteiseurooppalaisen linjan varautumisessa. Ilkivalta, verkkohyökkäykset ja epävakaa maailmantilanne vaativat ennakkointia. Pohjois-Suomessa pitkät välimatkat ja ajoittain vaikeat sääolosuhteet lisäävät varautumisen tarvetta. EU-maiden on varauduttava yhdessä.

Elämme pysyvästi muuttuneessa turvallisuustilanteessa. Venäjän raakalaismainen hyökkäys Ukrainaan on muistutus siitä, ettei vakautta voi pitää itsestäänselvytenä. Samalla tahallinen häirintä ja painostus lisääntyvät myös Suomen lähialueilla. Kun turvallisuusympäristö muuttuu, on meidän huolehdittava, että koko maamme on huolellisesti varautunut, harjoitellut ja valmis vastaamaan uusiin haasteisiin. Vihollinen treenaa joka ainoa päivä. Varautumisen tulee tapahtua syvän rauhantilan vallitessa eli viimeistään nyt.

Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssämme oleva esitys on merkittävä askel Suomen turvallisuuden vahvistamisessa. Siinä määritellään selkeästi, mitkä palvelut ja toimijat ovat kriisitilanteessa korvaamattoman kriittisiä. Pohjois-Suomen laajat alueet, pitkät etäisyydet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

ja harva asutus tekevät varautumisesta erittäin tärkeän. Turvallisuus ei saa olla kiinni sijainnista. Koko maan on oltava valmiina puolustamaan isänmaata häiriötilanteissa. Tämä laki vahvistaa Suomen asemaa osana läntistä puolustusyhteisöä. Se tukee Naton tavoitteita ja antaa Suomelle entistä paremmat työkalut oman puolustuksensa kehittämiseen. Pohjois-Suomella on tässä erityinen rooli, ja se toimii strategisena alueena, jossa maanpuolustuksen ja liittolaistemme tukemisen merkitys kasvaa jatkuvasti. Tämä ei ole vain kansallinen kysymys vaan osa koko Euroopan turvallisuusratkaisua.

Arvoisa herra puhemies! Tulevaisuudessa Suomen kriittisen rakenteen on kestävä häiriöt ja toivuttava niistä nopeasti ja tehokkaasti. Tämä laki antaa meille mahdollisuuden turvata kriittisten toimintojen jatkuvuus häiriöistä huolimatta. On meidän vastuulla varmistaa, että kriittiset palvelut pysyvät toimintakunnossa ja palautuvat nopeasti kaikissa tilanteissa. Turvallinen yhteiskunta on kaikkien etu.

Kannatan hallituksen esitystä ja toivon laajaa tukea eduskunnalta. Tämä on sijoitus turvallisuuteen ja turvalliseen tulevaisuuteen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.46 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa puhemies! Varautumisen toden totta pitää olla kunnossa. Pyrimme välttämään pahinta, mutta olemme varautuneita siihenkin. Suomessa on jo tähän mennessä huolehdittu varautumisesta verrattain hyvin ja viranomaiset tekevät todella hyvää työtä niin huoltovarmuuden kuin muunkin varautumisen takaamiseksi. On tärkeää, että lainsäädäntö on ajan tasalla. Asiahan on juuri niin, että niin korona-aika kuin Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa ovat paitsi osoittaneet meille meidän yhteiskuntamme vahvuuksia, joista voimme olla tyytyväisiä, myös näyttäneet kehittämistarpeita — puhumattakaan sitten Euroopan unionin tasosta.

Nythän on kyseessä Euroopan unionin säädös, jonka soveltamisalaan kuuluvat nämä yksitoista toimialaa, jotka ministeri tuossa jo esittelikin ja joita ovat esimerkiksi energia, liikenne, vesi ja jätehuolto, terveys ja pankkiala. On hyvä, että unionin jäsenmaat ovat kaikki varautuneita, ja meille suomalaisille se on myös erittäin tärkeää. Tällä sääntelyllähän pyritään myös yhtenäistämään Euroopan unionin varautumista ja sitä, että esimerkiksi sisämarkkinat pystyvät toimimaan kaikissa tilanteissa mahdollisimman häiriöttömästi, ja tämä hyödyttää niin suomalaista yhteiskuntaa, meidän yrityksiämme kuin kansalaisiammekin. Suomalaisen yhteiskunnan elintärkeät toiminnot on jo määritelty turvallisuusstrategiassa, ja meillä on erikseen paljon lainsäädäntöä eri laeissa, jotka liittyvät huoltovarmuuteen ja varautumiseen, ja myöskin meidän valmiuslakimme ottaa nämä asiat huomioon.

Nyt tämän esityksen myötä Suomeen tosiaan saadaan lainsäädäntökehys, joka sitten antaa valtiolle uuden ja vahvistavan näkymän näiden erilaisten kriittisten toimintojen varautumisen tilaan ja sen kehittämistarpeisiin. Kokonaisuutena tämä hallituksen esitys on hyvin tarpeellinen.

Arvoisa puhemies! Kaikki varautuminen ei aina edellytä uutta lainsäädäntöä, mutta silloin, kun erilaisia lakeja säädetään, on pidettävä ohjenuorana myös sitä, että pyritään välttämään kaikin tavoin kaikenlaista turhaa ja ylimääräistä byrokratiaa tai kuormaa niin viranomaisille, yrityksille kuin kansalaisille ja yhteisöille — turvallisuudesta tinkimättä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

14.48 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa herra puhemies! Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta sekä muutettaviksi useita esitykseen liittyviä eri lakeja. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva niin sanottu CER-direktiivi. Lisäksi ulkomaan liikenteen satamien satamanpitäjille säädettäisiin velvollisuus varmistaa tiettyjen työtekijäryhmien nuhteettomuus ja luotettavuus henkilöturvallisuusselvityksellä. Direktiivi tuo uusia tehtäviä yhteensovittavalle ministeriölle, sektoriministeriölle ja viranomaisille. Direktiivin mukaan uusi tehtävä tulee tunnistaa ja määrittää yhdenmukaisin menettelyin kriittiset toimijat sekä valvontaan liittyvät tehtävät. Toimivalta valvoa kriittisiä toimijoita olisi sektorikohtaisilla valvontaviranomaisilla. Kriittisiä toimijoita koskevat keskeiset velvoitteet liittyisivät riskiarviointiin, häiriönsietokykyä koskevaan suunnitelmaan ja häiriönsietokyvyn varmistamiseen sekä poikkeamia koskeviin menettelyihin. Esityksen myötä valtio saa entistä paremman näkymän yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta kriittisten toimijoiden varautumiseen.

Esityksellä toteutetaan osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kansallista turvallisuuden ja yhteiskunnan kriisinkestävyysvahvistamista koskevaa strategista kokonaisuutta. Suomessa kriittistä infrastruktuuria tai yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta keskeisiä toimijoita ei ole määritelty lainsäädännön tasolla, vaikka sektori-kohtaisella lainsäädännöllä onkin toteutettu kriittistä infrastruktuuria ja keskeisiksi toimijoiksi katsottavia tahoja koskevaa sääntelyä.

CER-direktiivin toimeenpanon myötä Suomeen saadaan lainsäädäntökehys, ja sen myötä valtiolle muodostuu näkymä kriittisten toimijoiden varautumisen tilaan ja sen kehittämistarpeisiin. CER-direktiivi sisältää kehikon kriittisten toimijoiden yhteismitalliseen määrittämiseen direktiivin soveltamisalaa kuuluvilla 11 sektorilla. CER-direktiiviin perustuva lakiehdotus yhdenmukaistaisi kriittisten toimijoiden tunnistamisen sekä häiriönsietokykyä koskevat menettelyt ja arviointiperusteet EU:n jäsenvaltioissa ja loisi selkeät menettelyt myös jäsenvaltioiden väliseen yhteistyöhön.

Arvoisa herra puhemies! Hallituksen esitys on hyvä ja perusteltu. Turvallisuustilanne Euroopassa on heikentynyt merkittävästi Venäjän käymän hyökkäyssodan myötä. Samanaikaisesti Yhdysvallat on vaatinut Eurooppaa ottamaan entistä suuremman roolin omasta varautumisestaan ja puolustuksestaan.

Näen tämän esityksen osaltaan parantavan mahdollisuuksiamme varautua erilaisiin kriiseihin ja ennaltaehkäisemään vihamielisten tahojen vaikutusmahdollisuuksia yhteiskuntaamme kohtaan. Kannatan esityksen hyväksymistä, ja toivon sille myönteistä käsittelyä.

Kiitos ministeri Rantaselle esityksen tuomisesta eduskunnan käsittelyyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

14.52 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä toteutetaan osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kansallisen turvallisuuden ja yhteiskunnan kriisinkestävyysvahvistamista koskevaa strategista kokonaisuutta. Ehdotettu lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, mikä on myös tarkoituksenmukaista vallitsevassa turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskeva niin sanottu CER-direktiivi. Lisäksi ulkomaanliikenteen satamien satamapitäjille säädettäisiin velvollisuus varmis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

taa tiettyjen työntekijäryhmien nuhteettomuus ja luotettavuus henkilöturvallisuusselvityksellä.

On erittäin tärkeää, että saatamme lainsäädännön sille tasolle, mitä nykyinen maailmantilanne vaatii. CER-direktiivillä tavoitellaan keskinäisriippuvaisten, yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta kriittisten palveluiden häiriönsietokyvyn turvaamisen parantamista sekä yhteiskunnan taloudellisten toimintojen ylläpitämistä. Koska kysymys on monien eri lakien yhteensovittamisesta, on tarpeen säätää yleislaki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta, jolla CER-direktiivi pantaisiin täytäntöön. Olemme viimeisen vuoden aikana nähneet, miksi tarvitsemme häiriönsietokyvyn vahvistamista erilaisia uhkia vastaan. Tämän lain soisi etenevän kiireellisesti eteenpäin.

Direktiivi tuo uusia tehtäviä yhteensovittavalle ministeriölle, sektoriministeriölle ja viranomaisille. Direktiivin mukaan uusi tehtävä tulee tunnistaa ja määrittää yhdenmukaisin menettelyin kriittiset toimijat sekä valvontaan liittyvät tehtävät. Toimivalta valvoa kriittisiä toimijoita olisi sektorikohtaisilla valvontaviranomaisilla.

Varautuminen on päivän sana. Sitä on tehty ja tehdään kaiken aikaa eri viranomaisten taholta. Nämä toimet tukevat myös EU:n terrorismin vastaisen ohjelman tavoitteita omalta osaltaan. CER-direktiivin tarkoituksena on sisämarkkinoiden toiminnan takaaminen kriittisten palvelujen osalta direktiivin soveltamisalalla. Tarkoitus on parantaa Euroopan unionin kannalta välttämättömien palveluiden häiriönsietokykyä sekä ylläpitää yhteiskunnan elintärkeitä ja taloudellisia toimintoja määrittäen tietyt kriittiset sektorit, jotka tarjoavat tällaisia palveluja. Euroopan unionin NIS 2 -direktiiviä sovelletaan CER-direktiivin nojalla kriittisiksi toimijoiksi määritettyihin toimijoihin niiden koosta riippumatta.

Digitaaliset palvelut ovat yhä tärkeämmässä roolissa yhteiskunnan ja talouden perusrakenteissa, joten on olennaista suojata nämä kriittiset palvelut kyberuhkilta. NIS 2 -direktiivi asettaa tiukempia vaatimuksia myös yrityksille ja niiden johdolle yhteiskunnan kriittisten toimijoiden lisäksi. Kyberturvallisuusstrategia on siis tärkeä kaikille toimijoille, jotka työskentelevät digitaalisten palveluiden parissa. Myös ne tahot, jotka ovat kriittisten toimijoiden kanssa riippuvuussuhteessa, joutuvat toimitusketjun osana toteuttamaan riskinarvioita omassa toiminnassaan.

Arvoisa puhemies! Toimialat on jaettu niiden kriittisyyden perusteella erittäin kriittisiin ja kriittisiin sektoreihin. Erittäin kriittisiä sektoreita ovat energia, terveydenhuolto, liikenne, juoma- ja jätevesi, avaruus, finanssiala, julkishallinto, tietoturva- ja hallintapalveluita tarjoavat ict-toimijat sekä digitaalinen infrastruktuuri. Kriittisiä sektoreita ovat elintarvikkealat, jätehuolto, posti- ja kuriiripalvelut sekä valmistavasta teollisuudesta muun muassa lääkintälaitteet, digitaaliset palvelut, kemikaaliala ja tutkimustoiminta. Kuten huomataan, CER-direktiivin ja NIS 2-direktiivin soveltamisala on hyvin laaja, ja kun mukaan otetaan vielä näihin liittyvät toimitusketjut, soveltamisala laajenee entisestään ja koskee hyvin montaa toimialaa.

Yhteenvetona voidaan todeta, että meidän tulee ymmärtää toimintaan kohdistuvat uhat ja riskit ja tuntea organisaation toiminta ja kriittiset tekijät sekä varautua kyberuhkiin. NIS 2 -direktiivin toimijoilla on myös ilmoitusvelvollisuus merkittävistä poikkeamista toiminnassaan. Kysymys on samalla huoltovarmuudesta: erittäin kriittiset ja kriittiset toimijat ovat juuri niitä tahoja, joiden varassa yhteiskunta toimii. Näin on jokaisessa yksittäisessä maassa mutta myös Euroopan laajuisesti. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

14.57 Janne Jukkola kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Kriisit eivät kysy lupaa, eivätkä ne varoita etukäteen. Ne tulevat odottamatta ja koettelevat yhteiskuntamme kestävyyttä uudelleen ja uudelleen. Viime vuosina turvallisuus ei todella ole ollut itsestäänselvyys. Meidän on pitänyt olla jatkuvasti varautuneita. Venäjän sietämätön hyökkäys Ukrainaan, kyberuhat, hybrdivaikuttaminen ovat tehneet selväksi, että Suomikaan ei voi näiltä välttyä. Kuten Suomen sotilastiedustelun uusimmassa katsauksessa todetaan, niin Venäjä lisää vihamielistä vaikuttamistoimintaansa EU:n ja Naton sisällä.

Mutta se, mitä me voidaan tehdä ja tehdäänkin, on aktiivinen itsemme suojeleminen. Nyt käsiteltävä hallitusohjelman esitys toimintaympäristön suojaamisesta ja häiriösietokyvyn parantamisesta on paljon muutakin kuin byrokratiaa. Se on välttämätön toimenpide, joka mahdollistaa kriittisten toimialojen, kuten energian, liikenteen, digitaalisen ympäristön ja terveydenhuollon, toiminnan poikkeustilanteissa. EU:n direktiivi velvoittaa meitä varautumaan, mutta tämä laki tekee siitä todellisuutta.

Arvoisa puhemies! Suomi on nykyään Naton jäsen, mutta turvallisuus ei ole pelkästään sotilaallista puolustusta. Nato asettaa jäsenmailleen tavoitteita, mutta lopulta vastuu Suomen kriisinsietokyvystä on meidän omissa käsissämme. Tässä uudessa lainsäädännössä on kyse juuri siitä, keinoista, joilla suojelemme yhteiskuntamme elintärkeitä rakenteita ja palveluja. Yhtenä esimerkkinä vesilaitosinframme, joka on suurimmaksi osaksi sijoitettu metsiin ja syrjäisille alueille. Ne ovat erittäin otollisia kohteita, ja niiden turvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota entistä enemmän.

Turvallisuus ei ole vain viranomaisten tehtävä. Jokaisen kriittisen toimijan, yrityksen ja päätöksentekijän tulee varautua ja kantaa vastuunsa. Ilman toimivaa perusrakennetta, vahvoja markkinoita ja suojattua digitaalista ympäristöä emme voi taata kasvua, hyvinvointia tai kansalaistemme turvallisuutta. Nyt tehdään päätöksiä, jotka suojaavat yhteiskuntaamme kriiseiltä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Rantanen, noin viisi minuuttia.

15.00 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Aivan kuten täällä on erinomaisesti erinomaisia puheenvuoroja käytetty, niin totta tosiaan tämä kyseinen direktiivi ja nyt tämä hallituksen esitys täydentävät sitä, mitä me olemme tietenkin Suomessa jo paljon tehneet, varautuneet moniin asioihin. Mutta nyt pystytään yhtenäisesti tekemään sitä arviota eri sektoreilla.

Täytyy todeta, että tämä meidän turvallisuusympäristö on sellainen että... Silloin, kun työskentelin ensihoitajana, oli tuttu tällainen kolmen K:n sääntö — joka ei muuten enää ole voimassa — jossa siis liikuntavammoja hoidettiin siihen aikaan: kylmä, koho ja kompressio. Tässä sisäministerin tehtävässä näyttäisi olevan tällainen kolmen V:n sääntö, joka tällä hetkellä on varautuminen, valmius ja vaste. Näitä kolmea asiaa täytyy koko ajan rakentaa ja tehdä meidän hallinnonalallamme. Siinä mielessä tämä varautumisasia, tämä hallituksen esitys, liittyy siihen.

Ehkä tässä yhteydessä totean sen, että vaikka me teemme paljon valtiolla, kunnissa, viranomaisissa varautumista, niin en malta olla tässä yhteydessä toteamatta siitä, että se on itse asiassa meidän jokaisen asia. Mitä paremmin myös kansalaiset ovat varautuneet erilaisiin asioihin omalla varautumisellansa, sitä paremmin tämä yhtälö toimii. Nimittäin siinä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

kohtaa, jos kriisitilanne tulee, viranomaisten aika menee niiden ihmisten auttamiseen, jotka eivät pysty itse itseänsä auttamaan. Mielestäni tästä pitäisi puhua ehkä enemmänkin. Se on kuitenkin lopultakin aika yksinkertaista. Samalla varautumisella voit varautua moneen eri asiaan. On sitten tilanne se, että vettä ei tule hanasta tai olet influenssassa, useamman päivän kovassa kuumeessa, niin samoilla varautumisasioilla siellä kotona pärjää.

Arvoisa puhemies! Toivon, että tämä hallituksen esitys saa ripeän, hyvän käsittelyn eduskunnassa ja saamme nämä lait voimaan mahdollisimman pian ja sitä myötä sitten toimeenpanoon.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.02.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.09.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 15 käsittelyä. — Siellä on ensimmäisenä puheenvuoron pyytäjänä edustaja Löfström. Varsågod.

16.10 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Det här direktivets målsättning är att skydda kritisk infrastruktur och stärka samhällets motståndskraft. Det är mycket viktigt. Vårt högteknologiska och komplexa samhälle, där alltmer är uppkopplat, är också alltmer sårbart. Därför är det viktigt med åtgärder som Finland länge har varit duktigt på, som finns i det här direktivet, och att man får dem på ett europeiskt plan. Det är vid sidan av konkreta åtgärder i lag också viktigt att diskutera de här sakerna generellt. Alla finländare har en viktig uppgift att hålla ögon öppna gällande kritisk infrastruktur, även om vi håller huvudet kallt.

Samtidigt som det är viktigt att skydda kritisk infrastruktur är det viktigt att vi inte bygger upp kostsam och arbetsdryg byråkrati och system som blir för dyra för samhället, även om det är företag som i praktiken kommer att betala, för ökar man företags kostnader minskar vi Finlands konkurrenskraft, vilket inte är i vårt intresse. Därför är det viktigt att lagen har rätt balans så att man stärker skyddet av kritisk infrastruktur men gör det på ett samhällsekonomiskt så effektivt sätt som möjligt, så att man inte fördyrar för enskilda företag, vilket skulle försvaga Finlands konkurrenskraft.

Självstyrda Åland implementerar direktivet också själv, och ett förslag finns i Ålands lagting. I kommunikationsutskottet inledde vi behandlingen i dag. Inrikesministeriets tjänstemän har sagt till mig att man har haft ett gott samarbete med landskapsregeringen om detta samt hört landskapsregeringen i beredningen, precis som sig bör. Jag vill tacka minister Rantanen för beredningen och också presentationen här.

Arvoisa rouva puhemies! Myös Ahvenanmaa implementoi tämän direktiivin, ja esitys on nyt Ahvenanmaan maakuntapäivillä. Liikenne- ja viestintävaliokunta aloitti tänään tämän keskustelun. Sisäministeriön virkamiehet ovat sanoneet minulle, että heillä on ollut hyvä ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

tiivis yhteistyö Ahvenanmaan maakuntahallituksen kanssa liittyen tähän lakiesitykseen ja he ovat myös kuulleet maakuntahallitusta ja saaneet heidän lausuntonsa, ja se on juuri asianmukaista. Haluan kiittää ministeri Rantasta lakiesityksestä ja myös hänen esittelypuheenvuorostaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kopra.

16.12 Jukka Kopra kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut vakavasti. Venäjän laiton hyökkäys Ukrainaan, sabotaasin uhka, kyberhyökkäykset ja hybridivaikuttaminen muun muassa korostavat osaltaan, että yhteiskuntamme on entistä alttiimpi erilaisille häiriöille. Siksi on välttämätöntä, että vahvistamme kriittisen infrastruktuurimme suojaamista ja parannamme häiriönsietokykyä. Tässä suhteessa käsitelyssä oleva hallituksen esitys on erittäin tärkeä ja kannatettava.

Esityksen myötä siis toteutetaan EU:n CER-direktiivi kansallisesti. Tämä on merkittävä askel, sillä Suomessa ei ole tähän mennessä lainsäädännön tasolla määritelty kriittistä infrastruktuuria tai yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta keskeisiä toimijoita. Tämä esitys tuo siis kaivatun lainsäädäntökehityksen, joka antaa valtiolle paremman näkymän kriittisten toimijoiden varautumiseen ja mahdollisuuden asettaa yhtenäisiä vaatimuksia heidän toimintavarmuudelleen.

Tämä laki ei ole vain hallinnollinen uudistus, vaan sillä on käytännön vaikutuksia Suomen kokonaisturvallisuuteen. Esityksen keskeinen vahvuus on siinä, että se velvoittaa kriittiset toimijat arvioimaan riskejään ja parantamaan häiriönsietokykyään. Lisäksi se mahdollistaa viranomaisten paremman valvonnan ja antaa niille tarvittavat työkalut puuttua laiminlyönteihin. Tämä on erityisen tärkeää esimerkiksi energiantuotannon, liikenteen ja digitaalisen infrastruktuurin osalta, jotka ovat tietenkin yhteiskunnan toiminnan kannalta elintärkeitä.

Lisäksi on hyvä huomata, että CER-direktiivi tukee myös Naton resilienssityötä. Nato ei voi säätää jäsenvaltioitaan sitovia lakeja, mutta me voimme tehdä sen itse. Tämä esitys antaa meille lainsäädännöllisen selkänöjan, jolla varmistamme Suomen valmiuden ja uskotavuuden osana liittokuntaa.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä on paljon hyvää ja on tärkeää varmistaa, että se kattaa kaikki kriittiset alueet. Esimerkiksi satama-alueilla poliisin toimintavaltuudet eivät nykyisin kata liikennevalvontaa tai muuta valvontatyötä, koska ne ovat yksityisiä alueita, eivätkä kuulu tieliikennelain piiriin. Tämä on selkeä turvallisuuspuute, sillä satamat ovat sekä logistisesti että strategisesti tärkeitä kohtia. Poliisin pitäisi voida suorittaa valvontatehtäviä satamissa yhtä kattavasti kuin muuallakin liikenneverkossa. Onko asia sisällytetty hallituksen esitykseen? Mikäli ei, niin tätä kohtaa olisi syytä täydentää.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on välttämätön ja ajankohtainen. Se parantaa kansallista turvallisuuttamme, vahvistaa kriittisen infrastruktuurin kestävyyttä ja tuo Suomen osaksi yhteiseurooppalaista varautumista.

Kannatan hallituksen esitystä ja toivon, että se saa eduskunnassa laajan tuen. Meidän on huolehdittava siitä, että Suomi pysyy toimintakyisenä kaikissa tilanteissa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää poissa, edustaja Rintamäki poissa, edustaja Seppänen poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

16.16 Vesa Kallio kesk: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on tosiaan lakiesitys, joka koskee kriittisiä toimialoja, mukaan lukien terveys ja siihen liittyen muun muassa lääkkeet ja apteekkien toiminta. Täällä on hyvin käyty läpi noin niin kuin siinä isossa kuvassa, mistä tässä on kyse, mutta nostan vähän erityyppisen asian tähän esille:

Tässä esityksen pääasiallisessa sisällössä todetaan hyvin, että esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta. Edelleen sitaatti täältä, kun tähän kuuluu myös tosiaan tämä Terveyskohta, jossa lukee näin: ”Lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden toimittaja tai tarjoaja voi tarkoittaa myös elinkeinonharjoittajaa, joka tarjoaa tai toimittaa lääkinnällisiä laitteita tai sellaisia lääkkeitä, joita saa myydä apteekin ulkopuolella.” Täällä on muutenkin mainintoja tästä, ei suoraan lääkkeitä vaan tämmöisistä terveydenhuoltoon liittyvistä laitteista ja muista tuotteista. Tuossa viime syksynä syyskuussa tapahtui Varsinais-Suomessa tulipalo, jossa tuhoutui tämmöinen varasto, joka oli käytännössä ellei ainut niin ainakin ainoita, joka toimitti inkontinenssituotteita, terveydenhoitoalan tuotteita, hyvinvointialueille sekä yksityisille toimijoille ja yksityisille henkilöille — kyse on siis suomeksi sanottuna vaipoista — ja tämä tarkoitti sitä, että kun näitä vaippoja ei ollut saatavilla, niin muun muassa palvelutaloissa jouduttiin ikääntyneille ihmisille esimerkiksi laittamaan kestokatetreja, mikä on tietysti todella ikävä tilanne siinä elämän loppuvaiheessa monella. Tässä on kyse terveydellisistä asioista mutta myös hyvin isoista inhimillisistä kysymyksistä.

Elikkä kun tämmöinen iso lainsäädäntöhanke on, niin ainakin omasta mielestäni on hyvä tarkastella välillä sitä, miten se tulee lähelle ihan oikeasti oikeita ihmisiä. Tässä prosessin yhteydessä kävi ilmi, että näistä terveydenhoitotuotteista iso osa ei kuulu minkäänlaiseen huoltovarmuuslainsäädännön piiriin, ja kun nyt tämmöistä lainsäädäntöä käydään läpi, niin olisi kyllä hyvä käydä tarkkaan läpi, mitä siellä on. Tuon maskitapauksen osalta huomattiin, että siinä oli ongelmia, ja tässä ihan saman tyyppinen asia hyvin voi olla esillä. Ministeri jos olisi ollut täällä paikalla, olisin kysynyt, olisiko mahdollista nyt ottaa käsittelyyn tämän hallituksen esityksen yhteydessä tämä terveydenhoitoon tarvittavien tuotteiden saatavuuden turvaaminen kaikissa tilanteissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

16.18 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme on tosiaan laki yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta: CER-direktiivi, jolla tavoitellaan keskinäisriippuvaisten, yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta kriittisten palveluiden häiriönsietokyvyn turvaamisen parantamista sekä yhteiskunnan taloudellisten toimintojen ylläpitämistä kriittisen infran suojaamisessa ja häiriönsietokyvyn parantamisessa.

Tämän lakiesityksen tavoitteena on nostaa varautumisen tasoa koko Euroopassa. Suomessa siviiliyhteiskunnan varautuminen on hyvällä tasolla, mutta on hyvä, että huoltovarmuutta ja ylipäättään varautumisen tasoa koko Euroopan tasolla parannetaan.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2025 vp

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle liikenne- ja viestintävaliokunnan, maa- ja metsätalousvaliokunnan, sosiaali- ja terveysvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.